

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IV. NUM. LXI - ABRIL I - MCMXVIII

Número solt, 40 cts.

SUMARI

Un manament civil, per R. RUCABADO.—Les conciències nacionals i la gran guerra: La societat de nacions «lliures», de H. G. Wells, per C. C. trad.—Poetes estrangers d'avui: Res no deixa d'ésser interior. El teatre. Malgrat dels murs, malgrat dels fustatges, les forces..., de Jules Romain. Ma solitud. La gran joia. Revenir, de Georges Duhamel. Els dos bevedors. La visita, de Charles Vildrac, per JOAN ARÚS, trad.—La filosofia del separatisme, per A. ROVIRA I VIRGILI.—Nòtules, per J. M. JUNOY.—Els llibres: El cant geòrgic, de Fidel S. Riu i Dalmau. De tots temps, de Ferran Agulló i Vidal. El cant dispers de Joan Arús. Aplec, de Miquel Balmas Jordana, per J. LL.—Les Exposicions, per F. V.—Les Revistes, per J.-V. F.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS
BARCELONA

SUMARI DEL NÚMERO LX

Dones pels carrers, per RAMON RUCABADO.—La reivindicació jurídica de Catalunya, per F. DE P. MASPONS I ANGLASELL.—Moralitats i pretextos, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—Poetes estrangers d'avui: Festa al pare. El riu. Sobre la fugida de l'estiu. El rellotge. A una dama, de Vicent Muselli, M. F., trad.—Lírica catalana: Sant Pol. El paisatge és més clar. Costa brava, per A. MARTÍ MONTEYS.—Visió nocturna, per JOSEP GRANGER. Dansa. Fumarel·la de bóbila. Sitges. Poema de paravent, per JOSEP V. FOIX.—Lletres: El Poema Espars, de Joaquin Folguera, per JORDI MARCH. La renovació del teatre, de J. Farran i Mayoral, per J. M. CAPDEVILA.—Lletres a una amiga estrangera. L. II., per J. FARRAN I MAYORAL.

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

LLIBRES APAREGUTS :

RAMON RUCABADO
Els editors i la llibertat de l'art
JOSEP ARAGAY
La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat
CLEMANTINA ARDERIU
Cançons i el·legies
JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ
L'infantament meravellós de Schahrazada
MIQUEL POAL AREGALL
Mots plaents i desplaents
ANTONI ROVIRA I VIRGILI
El Nacionalisme
JOAQUIM FOLCH I TORRES
Meditacions sobre l'arquitectura
JOAN SACS
La moderna pintura francesa fins al cubisme
ALEXANDRE PLANA i altres
L'obra d'Isidre Nonell
MIQUEL FERRÀ
Cançó d'ahir
LL. NICOLAU D'OLWER
Literatura catalana. Perspectiva general
ENRIC JARDÍ
Les doctrines de Georges Sorel
J. M. LÓPEZ-PICÓ
Moralitats i pretextos
J. FARRAN I MAYORAL
La renovació del Teatre
E. DURAN REYNALS
Quatre Històries
JOSEP M. DE SAGARRA
Cançons d'Abril i de Novembre

EN PREMSA :

FERRAN SOLDEVILA
Exili
JOSEP CARNER
Les planetes del verdum
Hi han en preparació obres de Enric Prat de la Riba, Francesc Pujols, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Joan Alcover, Alexandre Plana, Carles Riba, etc.

Col·lecció de lírics mundials

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galicia

Prefaci de Josep Carner

(SEGONA EDICIÓ EN PREMSA)

EN PREPARACIÓ :

GEORGIQUES CRISTIANES

de FRANCIS JAMMES

Trad. de Maria A. Salvà

Prefaci de Josep M. de Sagarra

POESIES de RICARD DEHMEL

Trad. de Josep Lleonart

Prefaci de Manuel de Montoliu

Hi han ademés en preparació traduccions de l'Antologia grega, de Pindar, de Miquel Angel, de Ronsard, de Coleridge, de Tennysson, de Goethe, de Shelley, de Keats, de Prudenci, d'Horaci, de Pascoli, de Baudelaire, de Claudel, de Teixeira de Pascoaes, etc.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY IV. — N.º LXI — ABRIL 1 - 1918

UN MANAMENT CIVIL

A J. MORATÓ I GRAU

Es de remarcar l'increment que ha pres ara la Cinematografia, trencant valles que havien sigut fins ara límits posats a la seva propaganda per un cert sentiment de pudor o dignitat intel·lectual, i prenent possessió fins d'aquella premsa damunt la qual s'havia iniciat l'estudi del perill social que la ràpida prostitució del nou invent ens portava. Això ens mou a fer unes consideracions amb caràcter de síntesi doctrinal, i voldríem que hi meditessin alguns en la mà dels quals està encara salvar la dignitat de certs importants instruments d'eficàcia nacional i honorar així altíssims heretatges, que s'avenen molt malament amb les benèvols informacions de coses que com el Cinema sols han d'ésser mencionades segons la supervisió inspiradora d'un sincer i lleal admonitori públic.

La literatura de la Cinematografia además de produir un número creixent en quantitat i en importància de revistes especials, ocupa ara amb exuberant propaganda seccions fixes, planes senceres i fulles periòdiques de molts diaris. S'han creat serveis dits de crítica de películes però que no són més que una forma de reclam més incitant encara que els mateixos cartells. La indústria aquesta pren un desenrotllament extraordinari. Es formen grans empreses. Au-

tors i actors de fama en el teatre col·laboren a la creació de les películes. Els interessos econòmics aparenten ésser molt considerables. Es tracta de tota una branca d'exploració amb un utilatge de proporcionada importància. El cinema té doncs un aspecte de cosa arrelada definitivament. L'anar al cinema és ja una costum popular tan arrelada i cristal·litzada com l'anar als toros.

Començo reconeixent aquesta importància quantitativa, adquirida arreu pel Cinema, i comparant-la amb la d'aquella altra institució genuïna hispànica. I declaro que així com el volum enorme dels interessos existents al voltant del toreig no ens autoritzaria la menor feblesa envers un espectacle que considerem concreció i símbol de tots els vicis i decrepituds d'un poble determinat, tampoc la expansió del Cinema ens ha de moure a la menor transigència envers un altre espectacle que sintetitza també una pila de vicis i degeneracions comuns a pobles diversos.

Així com instintivament i a manca de força per una ofensiva de redempció, davant la festa clàssica del flamenquisme, l'aristocràcia d'esperit es pronuncia per una abstenció resolta, així també cal definir la obligació moral de tots aquells qui entre nosaltres sentin el doble valor d'integralitat

i d'exemplaritat dels seus actes, enfront aquesta nova costum.

L'actitud defensiva dels esperits selectes, a manca de energia per una acció redemptora, ha d'ésser també ara de radical abstenció.

Al Decàleg, o Dodecàleg, al Catàleg, en fi, dels preceptes de la moral civil a codificar, hi haurà aquesta norma: *No aniràs al Cinema.*

Després, al Catecisme civil, ja es distingirà el Cinematograf reproducció del natural (actualitats, investigació científica) del Cinematograf de ficció. I es conclourà que la costum d'«anar al Cinema», segons és entès en l'ús d'avui aquest terme: és a dir, «un lloc públic especialment destinat al cinematograf de ficció» constitueix pecat civil. I la malícia està en la participació voluntària a un conjunt combinat d'elements depressius tots per l'harmonia externa de la ciutat, per l'esperit dels ciutadans.

Aquestos elements són d'una part el lloc, el reclam, la naturalesa artística, el genre artístic, el públic, i d'altra part la especial i ben comprovada influència, damunt la mentalitat general i damunt els instints de molts individus.

El lloc. Li falta la dignitat dels llocs tradicionals de les assemblees artístiques (teatre, concert): és essencialment una instal·lació improvisada. Simples coberts, o magatzems llogats, amb façanes esculturades amb guix. Impressió de cosa barata i feta a tota pressa, amb cura solament de que atregui l'atenció. Contrast exprés, volgut, *essencial*, amb l'harmonia exterior dels aspectes de la ciutat.

El reclam. Partim del principi de que el reclam acostuma a caracteritzar tota manifestació artística. El reclam del Cinema és a base dels grans cartells brutalment dramàtics, executats amb coloració violenta, amb figures de gran mida, visibles de lluny. La porta d'un Cinema és quelcom estrident en qualsevol perspectiva ciutadana, i més que pels colors i els llums fereix la punyidora suggestió de les escenes dels cartells, la

intenció excitadora dels quals supera el seu valor artístic.

Un local de Cinema a un carrer actiu de ciutat és una nota inharmònica. A un barri quiet, a una població rural, vora la pau dels camps, fereix com una bofetada.

La naturalesa artística. La ficció cinematogràfica no és, com el teatre, una representació de la vida. Es, segons paraules d'En Maragall (article «Película esperitual», any 1911) «LA REPRODUCCIÓ D'UNA REPRESENTACIÓ, i en aqueix doble trànsit la flor perd el seu aroma i queda sols el baix interès de l'acció, de lo que passa, encara que sigui entre míseros figurants, entre ninots que poden a farsa d'una hora lluny». No queda a la pel·lícula «ni aquell gra de vida del *dramón* insuls i escabellat que li comunicava la representació directa per actors vius. Sols la turpitud de l'interès de lo que passa, i que passi depressa».

Cal fixar-se en aquest punt central de la diferència entre el Cinema i el Teatre, que conté tota la metafísica de la qüestió. La farsa *pod* en el Cinema. En canvi, diu En Maragall al «Elogi del teatre»: «el teatre és essencialment una convenció; no ens deu l'aire lliure ni el sol a l'altra banda del teló. Deu-nos un aire pintat, il·luminat artificialment, i el respirarem més pur i alegre que el de les muntanyes».

Es a dir, que la ficció repugna en el Cinema; mentres que en el teatre es tot el secret de l'encís. Es a dir, que la ficció és *natural* en el Teatre, i és *antinatural* en el Cinema. Certament. El cinematograf és la fotografia animada, i el *sentit* de la fotografia és dar una sensació de veritat. El cinema, doncs, pretén donar la sensació de veritables a unes escenes que la mateixa fidelitat d'ell denuncia com a falses: de aquí la repulsió, tan instintiva com la que inspira qualsevol acte contra natura.

Detureu un moment la pel·lícula: mireu's la projecció immobilitzada; no resisteix la comparació amb una fotografia instantània qualsevol.

Això demostra que la devoció per un art

pervertit en la seva pròpia naturalesa, és una afició poc elevada i noble.

El gèner artístic. El gèner característic, *clàssic*, del cinema és el drama horripilant, a base d'aguda accentuació de totes les passions, especialment la sagnant, la eròtica i la kleptomania, i com a aplicació còmica, la excentricitat més exagerada. Aquestes gèners, associats a la naturalesa perversa de la seva realització material, es condemnen per definició. La acció, únic interès de la pel·lícula, no sols es presenta vertiginosa, i exacerbada, sinó que no té l'ennobliment i la moderació de la paraula, de la presència personal dels actors, de la mímica mateixa, que té infinitat de matisos, dels quals el cinema sols en copsa els més extremats—i precisament jo crec que aquesta és la veritable causa de que la ficció s'especialitzi en aquelles dues varietats, que s'avenen molt bé amb la visió abocetada i trémula que l'ull percebeix de la música, de les decoracions, de la *mise en scène* material, coses que quan l'espectador les té en realitat, no en imatge, davant els ulls, li ajuden a enaltir la importància i per tant la dignitat de l'espectacle, tant més gran com més gran ha sigut l'esforç esmerçat en la representació a què ell assisteix, esforç que en la projecció cinematogràfica queda reduït a un mínim mesquí i invariable. (1)

Hi ha un altre gèner: les pel·lícules a base de grans espectacles: masses de gent, grandiosos escenaris naturals, monuments autèntics. Però aquí ja hem de tornar a la divisió inicial: en tot lo que sigui reproducció del viu, de l'espontani, el cinematògraf compleix sa missió natural, i són lligitims l'interès i la fruïció; i al contrari, en tot lo que sigui *artificial*, *superposat*, *fingit*. I com que aquestes obres es componen d'una combinació de elements naturals amb ele-

(1) Una cosa és l'importància del esforç esmerçat en l'acte del espectacle, en la sessió, altra cosa l'esforç de la pel·lícula, cosa remota i deslligada del interès que l'actor,—i posem també el director de escena—té vers el seu públic, vers el públic que l'escolta i que comparteix amb ell passivament, l'acte de la representació. La cosa que tindria veritable interès artístic seria l'assistir al espectacle d'impresionar les pel·lícules. La preparació d'un film històric a un indret monumental de la Barcelona vella, donava, amb l'afluència i moviment de la comparsa, amb els cavalls, banderes, tapiços, un enrenou i alegria de festa popular, que la pel·lícula de cap manera trametia.

ments ficticis, no podem pas escluirles de la condemna general de la ficció. (2)

El públic. L'especial sentit d'aquesta conjugació de lloc, reclam, naturalesa artística, i gèner habitual, ha donat al Cinema un accent especial, al que ha respost la formació d'un cert públic també especial. El cinema, com els toros, imprimeix caràcter als seus aficionats. Teatre, Música, són conceptes comprensius d'una pila de categories, classes i gèners i nivells. De l'aficionat al teatre ens cal saber si ho és del teatre clàssic o del vaudeville. En canvi, a qui ens declari ésser aficionat al Cinema ja no li hem de demanar res més. El Cinema com a espectacle públic no és susceptible de diferències de nivell ni de contingut: el mateix que passa amb els toros. Els afiliats d'aquell formen una casta, com formen casta els taurófiles. Cal mirar no més la casta de minyons, — recognoscibles en sentir-los parlar, — i la casta de donzelles — recognoscibles en el vestit i ornamentació,—que formen la part més innocent de la clientela predilecta del Cinema, i fa pes de consciència el recomanar un espectacle caracteritzat per una semblant parròquia.

El producte social de les excitacions passionals del Cinema combinades amb l'encubridor que és l'acte mateix de la representació, amb la fosquetat i ses derivacions, és una humanitat que ofereix des del tipus «innocència rebregada» al tipus del qui a la pel·lícula, «s'hi troba».

L'influència social. N'acabem de parlar considerant la qüestió en quant un públic caracteritza un espectacle. Ara en parlarem en quan un espectacle influeix sobre un públic. Vull referir-me primer al que tal volta ha estat el darrer document publicat a Europa abans de que la guerra abolís la col·laboració internacional per al bé dels pobles: el pros-

(2) Extreiem de un article de Louis Haugmard titulat «L'Esthétique du cinématographe», publicat a «Le Correspondant» l'any 1913: — «Sembla que el Cinematògraf sofreixi el càstic del seu maquillatge voluntari. Les escenes *posades* són inferiors en perfecció de representació a les escenes *naturals*. La brusquetat, les sotragades dels gestos humans, la exageració de la expressió fisionòmica, degeneren aviat en ganyota mentre que els moviments coherents de la natura: de l'aigua, dels animals, dels arbres, conserven la seva harmonia».

pecte del quart Congrés d'Educació Popular que s'havia de celebrar a Leipzig pel Septembre de 1914: «Com més van ocupant el lloc més important del Cinema els grans drames i les escenes humorístiques, més van decantant-se els joves a gustos superficials. S'habituen a veure les coses més profundes, solament per la part d'afora». I afegeix: «La materia de molts drames perteneix a literatura *d'escombres*, i tot això esmortueix, esmossa, els sentiments delicats de l'infant».

També retreuré un article de la *Civiltà Cattòlica*, de l'any 1914... «Veiem venir una generació de nerviosos, de maniàtics i de superficials, i ademés, de delinqüents per suggestió...» i més avall «*adhuc suposant la existència d'una Censura ben regulada i saviament exercida*, (ho subratllo jo) la freqüència excessiva del Cinema anirà formant una gent superficial, més devota de la apariència que de la substància de les coses, adelerada, impressionable, nerviosa, fantàstica, poc sòlida, poc madura en el judici i en l'acció».

I recordarem encara, girant-nos a un altre aspecte d'aquesta influència, aquelles paraules d'en Prat de la Riba contingudes al Preàmbul de l'Institut d'Educació, on parlava «de la revisió dels valors d'imitació social: tipus, ideals, com és ara el Don Joan Tenorio...», i pensem en la idolatria popular vers els abjectes histrions cinematogràfics, denominats Charlot, Max Linder, etc.

I per fi ens referirem al caire més greu: i sinistre; la positiva relació del Cinema amb l'increment de la criminalitat, especialment la dels infants.

Consulti's l'informe de la Societat Pediàtrica, de Barcelona, publicat a la revista «*Cataluña*», (n.º 144, Abril de 1912), motivada per uns casos de suïcidis infantils,—la enquesta del mateix periòdic (1911 i 1912) on un sufragi de 54 persones de tots els camps confirmava que el Cinema és un incentiu de degradació.

Vegi's l'exposició que l'Associació d'Estúdis Penitenciaris i Rehabilitació del De-

linqüent, de Barcelona, (ponents Bartrina i Pedragosa) va entregar al Ministre de la Governació l'any 1916, moguda per la consideració a una sèrie de crims executats per noiets per la suggestió de películes, i casos de bandes d'infants a semblança de les associacions secretes, tema freqüent del Cinema, que operaven a Barcelona, Madrid i altres llocs.

Afegeixi's la memòria d'esdeveniments tristíssims on la responsabilitat si no és directa i material, és moralment certa i gravíssima com és ara la hecatombe infantil de Bilbao, (25 Nov. 1912), on moriren aixafades 44 criatures preses d'un pànic engendrat per una pel·lícula terrorífica. Consideri's l'importància de la declaració pel Cap del Departament de Nois del Ministeri de l'Interior d'Anglaterra, (vegi's article d'En Góngora Echenique a la «*Revista de los Tribunales*» Madrid, 28 Octubre 1916), dient que el número de persones menors de 16 anys castigades per delictes havia crescut d'*un trentaquatze per cent en un any*, i que la causa més important era el cinematograf.

De totes aquestes i altres autoritzades referències resulta que la influència del Cinema en la criminalitat, pot concretar-se en aquests fets generals.

a) Popularitat del Cinema i literatura derivada entre la gent delinqüent.

b) Evolució dels medis i formes de delinqüència, entre els delinqüents professionals.

c) Inducció de crims, còpia directa de películes, els autors dels quals per sa procedència social si no hagués estat pel Cinema, segurament no haguessin delinquit.

La coacció legal. Quan vana és per ara la intervenció oficial ho mostra el que poguem prescindir de saber si es compleixen o no les disposicions vigents, (censura, no admissió de nois de menys de 10 anys a les sessions nocturnes) car, essent el mal en lo intern de la costum i en la naturalesa mateixa de l'espectacle, no ve, tal volta, d'uns quants metres més o menys de pel·lícula, ni ve de que els infants de menys de 10 anys hi puguin o no entrar de nits tots sols, si entrant-

hi de dia els de 10 anys, i la gent inconscient que els acompanya, ja n'hi ha prou per semblar en les generacions actuals i futures totes les malícies del món. El caire veritablement interessant de l'intervenció de l'autoritat, és el principi de confessar el gros perill social del Cinema. Molt més edificant que la tímida i migrada part dispositiva de les Reials Ordres de 27 Novembre 1912 i 31 Decembre 1913 — mòdic reflecte de la abundant i terminant legislació estrangera sobre censura i admissió de infants — és la part expositiva aon és reconeguda la força inductiva de molts actes delictuosos o immorals en «la cobdícia de certs fabricants que els reproduïx per medi de la fotografia», es declara «comprobat en molts casos que actes criminosos executats per nois o adolescents havien estat suggerits per l'espectacle d'escenes policiaques o terrorífiques, les quals sempre produeixen perturbacions psíquiques» i fins s'hi proclama el desideratum d'un Cinema educatiu, científic i honest.

Aquest fet de l'intervencionisme oficial, en el Cinema, que ja reuneix entre els diversos països una copiosa literatura jurídica, reunida en pocs anys; és una dada eloqüentíssima de l'alarma produïda arreu. Diu la *Civiltà* en el citat article: «Es curiós remarcar que les mateixes autoritats civils que han deixat massa lliures les regnes de l'imprensa en obsequi al principi de la llibertat de la Premsa, no han pogut menys de tivar-les per causa del Cinematograf, perquè els danys morals produïts per aquest han avui devingut d'una espantable evidència».

—*Però, per què l'abstenció radical?* Sí; ja sé que per avall que hagi arribat la cosa hi pot haver-hi un interès, un matís de curiositat llegítima, ni que sigui la de l'esceneria natural, els panorames exòtics, els jardins i bosquíes i efectes d'aigua, les mateixes masses de comparsa... Però, és precís renunciar-hi. Com ha sigut precís renunciar a l'emoció de la gran multitud aplegada sota el sol de l'estiu,—que segons

diuen constitueix un magnífic espectacle i que és sens dubte l'únic interès llegítim,—de les curses de toros. Es que els actes externs són indivisibles, i allí on és la persona és la intenció, i el qui va als toros es suposa hi va per lo característic dels toros, i el qui va al cinema, per lo característic del cinema. I en honor a l'abstenció de lo característic, cal fer—en homenatge a la dignitat pròpia i en atenció al valor exemplar dels nostres actes—el sacrifici de renunciar a l'accidental.

—*I quin és el deure de la Premsa?* Tota obligació està en funció de la consciència. S'explica—no es justifica—que el periòdic que no es creu obligat a altra missió que a l'informació indiferent de ço que passa, es deixi emportar per la corrent i obri els braços a l'humiliant invasió de la literatura de reclam de les películes. Mes qui sent sobre ses espatlles el pes d'un ideal, i qui es troba a ses mans la solidesa d'un instrument d'influència ciutadana, té el deure de no traïr la missió que d'aquest ideal es dedueix. Tinguem tots ben present que la mort d'En Prat de la Riba ha distribuït entre tots nosaltres la herència del seu pensament i del seu zelós i providencial amor per la gent catalana. Recordem-nos de que ell ha deixat un testament a complir: l'Institut d'Educació Nacional, la gran obra de «millorar la condició física I MORAL de les gents que formen el nostre poble, tendint a l'enfortiment i DIGNIFICACIÓ de la raça».

Aquestes paraules contenen una significació tan clara, i fecunda i terminant, que no hem de fer altra cosa que guiar-nos per la llum que susciten dins la nostra consciència, per l'imperatiu de la responsabilitat que ens atribueixin.

—*El pervindre del Cinema.* «Penseu diu En Maragall—de quina manera pot multiplicar les sensacions en el temps i en l'espai, de quina manera pot enriquir el nostre sentit, sols posant-se modestament (ho subratllo jo) en el seu lloc de mera reproducció de lo natural i de lo viu.» «Figureu-vos,—afegia,—que l'invent hagués sigut fet cent anys abans: nosaltres podríem reviure en

certa manera els temps napoleònics, presencià les accions d'aquells exèrcits... assistir per exemple, a l'entrevista de Napoleó i Goethe a Ehrfurt...»

De la intransigència amb la ficció, portada a l'extrem d'un deure de moral civil, hem de treure la força per orientar al

públic. Podem concretar la situació i l'ideal distingint: per la Naturalesa, contra la Ficció; i per a fer-ho més clar, inscriure l'intervenció d'aconsellament popular en una expressiva divisa: *En pro del Cinematograf, contra el Cinema.*

R. RUCABADO.

LES CONCIENCIES NACIONALS I LA GRAN GUERRA

LA SOCIETAT DE NACIONS "LLIURES"

Traduïm d'«Excelsior» aquest article en el qual el gran escriptor anglès H. G. Wells, qui, des del començament de la guerra ha emés idees noves i profundes sobre el conflicte mundial i sobre les conseqüències que pot portar, exposa una concepció original de la «Societat de Nacions». No ens cal remarcar l'interés que aquest article té per Catalunya, el plet nacionalista de la qual es mou dins l'òrbita ideològica d'aquest substanciós estudi polític, del qual alguns diaris han parlat ja.

En començar subratllo el quart mot del títol d'aquest article. Es parla de vegades tot simplement, d'una «Societat de Nacions», ajuntant-hi aquest adjectiu ple de significació: «Lliures». No faig altra cosa que seguir a l'home qui és més que ningú, en el moment present, el cap del pensament polític anglès—he nomenat al president Wilson.

Nosaltres els aliats de l'Oest sabem ara ço que costa de cloure els mercats amb els Governos que no representen pas de una manera real llurs pobles. Tothom que és raonable, es dóna compte que no serà pas suficient per a que un país entri en la «Societat de Nacions» que un canceller o un kaiser signi un troç de paper.

Aquesta Societat no podrà pas ésser una Societat de diplomàtics. La Societat de Nacions, per a obtenir el resultat que s'espera, deu ésser compresa i sostinguda per el poble. Es precis que l'educació de la massa del poble sigui feta per l'escola, per l'església i per la premsa.

Descartem, una vegada per totes, el pensament de que aquesta Societat de Nacions pugui tenir alguna semblança amb la Santa Aliança dels diplomàtics que des de fa un sigle ha juga tant desastrosament amb la pau d'Europa.

Els uns proposen que sigui un órguen com

la Convenció de La Haya, un cos consultiu que es pronunciarà simplement sobre els drets i els torts, en cas de conflicte internacional. D'altres hi veuen una mena de super-Estat, un Parlament de l'Humanitat que llevaria als Estats existents llurs drets sobirans.

Entre aquests dos extrems, oscil·len les diferents concepcions de la Societat. Hom voldria que fos més que una simple Cort de moral, i que pogués obrar, a l'ensem que tots temen perdre una mica de la «seva independència».

EL BÉ I EL MILLOR

És realment necessari, a causa d'això, posar ordre en les nostres idees, car no es pot pas menjar el pastell i posseir-lo encara. Si la associació es reconeix útil, és convenient sacrificar-li un poc de llibertat.

Un diputat colonial dels més distingits em deia l'altre dia: Se'ns parla per un costat de la llibertat de les petites Nacions, i del dret dels pobles a disposar d'ells mateixos; de l'altre d'un consell de la Societat de Nacions i de tota mena de controls internacionals. Quin dels dos desitgem?

En el meu entendre, la resposta és aquesta: l'una i l'altre. Es un afer de dosificació. Es precis renunciar al bé per a tenir-lo millor. El dret personal no aporta forçosament una

divisió Podem desitjar ésser lliberats d'una associació antiga per a entrar a una altra que jutgem millor. Es ben comprensible que si un poble tancat en un dels grans conglomerats polítics existents, se sent un caràcter nacional distintiu, desitgi lliurar-se'n per a entrar en un altre agrupament més conforme amb el seu temperament. Els Finlandesos o els Polonesos qui han estat fins ara malgrat ells els membres de l'Imperi rus, poden evidentment aspirar a la ruptura d'aquell lligam, a fi d'entrar lliurement en una unió fraternal amb els altres. Hom pot desfer els paquets per a refer-los millor, i no veig gairebé una societat de llibertat i de raó establir-se en el món sense un previ desordre.

Hi ha aproximadament 125 anys, que tretze Estats diferents, gelosos tots de llur independència s'esforçaren a resoldre el problema de una Unió. Després de 9 o 10 anys de lluita contínua, esdevingueren els Estats Units d'Amèrica. Havien trobat la solució mantenint d'una manera absoluta, llurs drets sobirans.

UN PRECEDENT

Tots els qui parlen de la Societat de Nacions haurien de pensar en aquest precedent. Aquests Estats establiren a Washington un president i un Congrés amb els poders estrictament definits. Varen encarregar aquell president i aquell Congrés de la cura de certs interessos comuns, de la direcció del comerç entre els diversos Estats, dels afers amb els països estrangers, en fi, de l'establiment d'una Cort suprema de justícia. Tot l'altre, ço qui fa esment a l'educació, a la milícia, al dret de vida o de mort, els Estats s'ho reservaren. Fins ara, per exemple, el govern de Washington no té dret a protegir la vida ni els béns dels estrangers en cap part de l'Unió, descomptant el seu districte de Colúmbia. En tots els altres llocs és afer del govern dels Estats. Aquests Estats de l'Unió americana estaven tan infatuats de llur independència que no volgueren ni usar un nom comú; encara avui no el tenen. Els nomenem americans, ço qui és ridícol si es considera que el Canadà i el Brasil es troben també a l'Amèrica. Hauríem de nomenar-los Virginians, Californians, Nous-Anglesos, etc.

Evidentment que nosaltres hauríem de seguir llur exemple per a establir el Consell de la Societat de Nacions. Aquest Consell serà un llaç sinó tan estret, tan fort i tan complexe com el

que uneix els Estats a Washington. Tindrà certs poders definits i gens d'altres; sens dubte forces menys poders que el Govern federal dels Estats Units d'Amèrica. Tindrà també directament o indirecta tots els poders que semblaran necessaris per a fer perdre del món tota possibilitat de guerra. No hi haurà ni un àtom de poder de més,—o bé jo no conec les jalousies patriòtiques.—Ço qui és de témer és que aquests poders siguin insuficients i no pas excessius. Ja es veurà més tard. Ço qui convé discutir ara és la manera amb la qual serà constituït aquest cos delegat. Vull considerar això tot seguit a fi d'allunyar de la discussió certes utopies qui ens molestarien seriosament. Per irrealitzables que siguin aquestes nocions utòpiques no han representat pas menys el seu paper; han servit per a transformar la veu del tribunal de La Haya en un crit ben inútil al mig del tronament de les batalles.

GRANS I PETITS ESTATS

Un cert nombre de gents que somnien una Unió mundial han començat per a suggerir simplement que cada Estat sobirà enviarà un membre al projectat Parlament de l'Humanitat. Això us pren un aire democràtic dels més plaents: Un Estat sobirà, un vot. Ara mirem la llista dels Estats. Trobem en aquesta llista l'Imperi britànic amb una població de quatre-cents mil habitants, la meitat dels quals saben de llegir i escriure sens dubte en aquesta llengua. Heu's-aquí Bogotà un milió d'habitants—la major part poetes—. Teniu a Haití amb un milió trescentes mil ànimes, població quasi enterament illetrada i ademés subjecta a torbacions polítiques. Hi ha també Andorra qui compta quatre o cinc mil habitants.

La sola idea d'acordar a tots aquests Estats una representació igual seria suficient per a dividir tots els vots de l'Imperi britànic. Segons els «theoriciens», un Estat de més de tres milions d'ànimes tindria dos delegats, de més de vuit milions tres delegats. Alguns dels petits Estats no tindrien dret, més que a una aparició intermitent: no serien representats més que una vegada sobre dues o quelcom semblant. Però a La Haya, els acords estaven closos de tal manera que tres o quatre Estats minúsculs i sense importància podien tombar el vot de l'Imperi britànic o dels Estats Units.

Heu's-aquí la palla qui va fer trencar el tribunal de La Haya. Projectes d'aquest gènere

són en va, les grans nacions no admetrien mai la realització.

LA PAU DEL MÓN

Amb risc de semblar un poc prussià, m'agradaria d'insistir sobre certs fets brutals. L'afer de la Societat de Nacions serà mantenir la pau del món, i no cap altra cosa. Cap poder no gosarà mai rompre la pau si tots els altres poders capaços de fer la guerra moderna li diuen: «No».

Actualment no existeixen només que quatre poders capaços de proveir d'homes i de material necessaris a una guerra moderna i prolongada; aquests són Anglaterra, França, Alemanya i els Estats Units.

Altres quatre en són probablement capaços: Itàlia, el Japó, Austria i (?) Rússia. Hom pot creure que la Xina pugui un dia pendre part en la guerra. Jo esper que no, però en fi, és una possibilitat.

Per la meua part crec que cap altre poder sobre la terra tindria ni una ombra de probabilitat de resistir a la voluntat—una voluntat honradament unida—dels quatre primers poders nomenats. Tot el reste lluita per la voluntat d'aquests pobles Caps o per simpatia per ells. Aquests poders secundaris es baten per divergències en el mode de veure-hi entre els Estats veritablement capaços de guerra, i certs d'ells hi són forçats. Ningú estima més que jo la civilització de Suïssa, de Suècia o d'Holanda, però és el fet que aquestes nacions estan en l'impossibilitat de protestar eficaçment contra la guerra. Què direm doncs dels Haiti o dels Libèria? El manteniment de la pau del món reposa sobre els grans poders, i solament sobre els grans poders. Si ells desitgen la pau, serà la pau; sinó la guerra.

Els grans poders poden imposar la pau al món per sempre. No sortim d'aquest punt. La pau és, abans que tot, llur afer i ells poden donar a les petites nacions i a tota l'Humanitat una pau durable qui no pot sobrevenir de cap altra manera.

Jo pretenc doncs que el Consell d'una Societat de Nacions per a ésser eficaç, ha de comprendre principalment els representants dels grans pobles bel'ligerants i que els representants dels petits Estats aliats o neutrals—per essencial qui sigui llur presència—no han pas d'estar autoritzats a ofegar la veu de les més grans masses humanes.

Aquest estat de coses en el qual un Consell dels grans poders imposaria i mantindria la pau podria arribar més depressa de ço que suposen moltes gents d'esperit lògic i enamorat d'estadística. Ens representem molt bé a qual-sevulga—un home instruït, experimentat, un home amb lentes—llegint amb veu clara, un poc penetrat, davant d'un «Congrés de la Pau» atent i respectuós, un «projecte de constitució d'una Societat de Nacions».

Hi ha no obstant un mitjà més natural per a establir aquesta Societat; per comptes d'ésser fabricada com una màquina, creixeria com un arbre. Un Congrés de la Pau es reunirà aviat o tard: ¿no podria esdevenir tot seguit el Consell de la Lliga de Nacions?

UN CONGRÉS PERMANENT

Estic obsessionat per aquesta idea, que el Consell de la Pau esdevindrà necessàriament—i és molt de desitjar—una llarga reunió. ¿Per què no esdevindrà permanent? Ell invitaria per ajudar a les seves deliberacions a representants dels Estats neutrals. No penseu pas que el Congrés de la Pau qui seguirà a aquesta guerra s'aparellarà als Congressos que han tingut lloc després d'altres guerres. No solament el conflicte actual ha estat incommensurablement més gran que tot altre, sinó que ha minat més profundament les bases de la vida social i econòmica. Jo em deman si comencem a donar-nos compte de fins a quin punt els vells sistemes són morts i fins a quin punt tot deurà ésser reconstruït. Des del debut de l'història hi havia en la base de tots els arranjaments financers, la promesa—digna de fe—de pagaments en or. Aquesta promesa ha perdut ara tota la vàlua; el curs d'un bitllet de banc canvia durant el minut que us el mireu. ¿Què passarà quan vindrà la pau? No es pot preveure. El rublo ha desaparegut en l'abim.

Els nostres especialistes de plata abandonen confusos llurs grapats de paper-moneda i els veuen voleiar sobre la pendent qui descendeix.

Per gran que sigui el nostre odi per l'Alemanya, serà precís que alguns d'entre nosaltres prenguin seient al costat de l'enemic a fi de trobar un mitjà per a protegir el crèdit del diner. I supòs que hom no compta pas per finir la guerra amb una lluita salvatge entre els compradors de tota l'alimentació qui restarà sobre la terra.

Hi ha en aquests moments una penúria qui

no farà més que créixer; hi serà en les fonts de producció i en el transport d'aliments i primeres matèries durant forces anys.

El Congrés de la Pau haurà d'assetjar i organitzar el repartiment i la distribució d'aquests béns rars. Hi haurà petits treballs com la reconstrucció de Bèlgica i de Sèrbia, hi haurà també fronteres per a reparar, la de Polònia, la Armènia. Per a tots aquests petits Estats que la pau farà esclatar, convindrà un sistema de garanties difícils i complicades.

UNA IDEA CADUCADA

No veig pas que un Congrés de la Pau porti a bé tots aquests treballs solament amb algunes setmanes o amb alguns mesos. L'idea que els alemanys han desvetllat a Brest-Litovsk de saber que les coses passaven com a Versalles un altre temps, que grans herois bigotuts emitirien pretensions sorprenents, estrenyerien les celles i després a través de mapes traçarien línies amb l'ungle negra d'un polze marcial, aquesta idea és ja caducada.

Del comencement a la fi, les negociacions de pau seguiran un curs sense precedent.

Les discussions a causa de la guerra qui des de hi ha sis mesos esdevenen més i més explícites són del tot noves; i sembla que els preliminars amb llurs grans línies deuran ésser coneguts de tota l'Humanitat i acceptats per ella abans que un armistici sigui decretat en el front principal, el front Oest.

Els diplomàtics alemanys detesten aquest procedir, (hi ha molts diplomàtics francesos o anglesos a qui desplaui també) i es retorcen, menteixen, lluiten desesperadament per a guardar tot ço que els serà possible en els mercats i en les trampes dels consells privats. Aquest no és el camí de la pau.

I quan per fi les proposicions d'Alemanya seran prou pròximes a les del aliats per a que s'obri el Congrés de la Pau, certament que ell mateix serà també un fet sense precedent, i abans que es reproduïxi, les grans línies de l'acord hauran estat indicades a tota l'Humanitat i aprovades per ella.

Aquesta Societat de Nacions que esperem tots, pot trobar-se amb força latent en el Congrés de la Pau, és d'allí que ella podrà sortir i ésser així, és per a nosaltres de la més alta importància saber per qual classe d'homes serem representats en aquest Congrés; perquè de la mena d'homes que hi assisteixi depèn determinar el caràcter del Consell d'aquesta Societat de Nacions que en neixerà. Si hi enviem homes que no convenen, o bé si no sabem sostenir-los suficientment, el Congrés de la Pau podria ésser també la prova suprema de la nostra importància per a fer front a les grans necessitats de l'època present.

H. G. WELLS.

C. C. trad.

POETES ESTRANGERS D'AVUI

A Charles Vildrac de 1882, Georges Duhamel de 1884, Jules Romains de 1885 se'ls ha volgut aplegar sota la denominació d'Unanimistes. El nom, com totes aquestes classificacions, és una mica imprecís. Ells mateixos, després d'haver definit i teoritzat, s'hi senten massa tímids. Es aleshores que cadascú esdevé personal i les lletres franceses són enriquides de llur tècnica lliure, del politeisme de les masses de Romains; de la joia corporal esperonadora de l'esperit de Duhamel, i de la emotivitat profunda i de la nuditat verbal gairebé religiosa de Vildrac.

JULES ROMAINS

RES NO DEIXA D'ÉSSER INTERIOR

Sota el vel de la boira el carrê es fa més íntim;
entorn dels becs de gas l'aire fa una clarícia.
Cada cosa té un poc de claror, i jo veig
existir d'un sol cop tot el llarg del carrer.
Els éssers han confós llurs cossos i llurs vides

i, dolçament, les ànimes han devingut amigues...
Mai no he sigut tan lliure ni tan sol com avui,
com ara. El vianant que guaito moure's lluny
no és pas fora de mi que s'agita i avança.
Crec que ell em sent, encara que jo parli en veu baixa.
I jo sento com pensa. Ell no existeix sinó
dins meu: Sos moviments em són interiors.
Jo sóc en ell, també. Un sol impuls ens guia;
de cada gest que fa, jo en sento la branzida.

Mon cos és la repercussió de la ciutat.

Un nou misteri prova de tenir-nos lligats.
Aquest passant em lliga amb innombrables cordes.
Sento com unes dents que dins ma carn s'enfonsen.
Ell, dins la boira, aixeca el seu braç. Tot de cop,
quelcom de més incert i més potent, però,
fa sollevat mon braç que apenes resisteix.

Dels homes qui espargeixen entorn meu llur alè
jo sóc esclau: mos nervis copsen la llur volença.

I ço que és meu comença de fondre's. I jo em perdo.
Mon pensament, través del camí, poc a poc,
es filtra i s'evapora com un líquid i es fon
amb les emanacions dels cervells fraternals
que l'hora dilueix per sobre els empedrats,
en les cambres d'hotel, al fons de les botigues.
I la mescla de nostres ànimes indistintes,
fa com un riu diví on s'espilla la nit.
Jo sóc un poc d'unànime, un poc que s'ha entendrit.
No sento res sinó que és real el carrer
i que estic molt segur d'ésser pensat per ell.

EL TEATRE

Gegant ja, mes indecís encara

La sala és buida encara d'esperit, mes les portes
piquen. Brillen les làmpades en el plafó, distretes.
Les aranyes escalfen apenes; els murmurs
dispersos no fan pas encara un sol murmur.
Les dones qui s'assenten i es treuen els abrics
pensen encara i bleixen com si fossin a fora.
Al llur entorn un aire fred i lleuger perdura
i les cobreix. L'ur pell no ha percebut encara
l'atmosfera comú on s'abeuren les boques
i llur ànima resta pel camí, arran de portes.

Els tamborets grinyolen. Entra gent. Un noi tus.
Els sorolls isolats s'acorden, es penetren.
Una sola tebior resum tots els sospirs.
Els perfums esdevenen adherits al rellent.
Els sorolls, els olores, els alens, l'humiditat,
s'aünen per omplir l'espai il·luminat.

El taló munta. En un brusc apaivagament
s'és recollida l'ànima total, abans de nèixer.
Les paraules, de prompte, ressonen. I neix l'ànima.
Els mots, com el calfred del cos en deixondir-se,
ondulen, inundant l'aire cald que s'entrega
al plaer langorós de llurs fines carícies.
Clapotegen i es trenquen els mots contra les sines,
i, malgrat el teixit de les robes avares,
llencen com un polcim d'idees irisat
i un escumeig ardent, als cors que s'abandonen.

Les testes, tots els sins, la carn de tots els homes
són decantats ensems vers la escena a on parlen:
llurs esguards, innombrables rierols, conflueixen.
Són allà per sentir i per veure el mateix.
Membres, múscles i nervis, tots els presents plegats
treballen per forjar la gran, única joia.
I l'individual es dissol. Ningú pensa
en la petita part que fou de carn i d'ànima.
Trepitjant son dolor, son desig i son odi,
el seu ínfim voler i sa persona efímera,
cada home pren el vol i se'n va lluny de si.
I ara la sala és tota plena d'ànimes foses.
La sala ara existeix i l'aire de la sala
és una vida interior que viu tres hores.
I ço que ella coneix de si, tan clarament;
ço que ella escolta al fons de si, ço que ella aclama;
ço que morirà abans de l'aurora i abans
que els vaixells en el riu exaltin llurs sirenes,
és una veu que surt del decorat.

I quan la veu escampa un gemec, el teatre
es torna trist de sobte i voldria plorar.
L'aire aleshores és entredit per les llàgrimes
que en els ulls s'evaporen per mor d'aquella veu.

Quan la veu, amorosa, prolonga les paraules,
tots els llavis devenen suaus i s'entreobren
per besar dolçament l'aire que sembla un llavi.

Sovint, una ventada d'entusiasme bufa
redreçant les rengleres dels bustos inclinats.
El teatre batega en son cor novell-nat,
joiós d'ésser una vida i tindre un ritme únic;
i bat de mans, i dóna cops de bastons a terra;
pica de peus i branda el manyoc de les ànimes
del qual els crits, igual que pètals, es desprenen.
I el teatre aplaudeix son propi pensament.

MALGRAT DELS MURS, MALGRAT DELS FUSTATGES, LES FORCES...

Un infant qui jugava al bell mig del carrer
ha brandat tot de sobte el bastó de la rotlla.
Un cavall, al darrera, venia amb un trotet;
ses pupil·les, botides a l'ombra de les tapes,
han percebut el gest, i les crins del cavall
s'agiten com els blats sota el vent; els narius
s'eixamplen i les potes s'enravenen un poc.
Les ferradures ara cremen l'empedrat blau.
El cotxe ha fet un salt sobtat damunt les molles,
reculant. El cotxer ha pres més fort les regnes
i tiva fort; la bèstia, interromput el trot,
cedeix al fre curvat que li esmola les dents
i aixeca en alt la testa boi gonflant el pitral.
Tots els cotxes i tots els animals, en fila,
fan com un sobre-salt de múscles i de ferres.
Els frens dels automòbils apreten fort les rodes
que gemeguen, talment gorges estrangulades.
Un camió amb la roda topa amb una estacada.
Un peó dins el vall té un surt. La seva pala,
desviant-se, forada d'un cop la canyeria
i amb l'aigua que s'escapa el bruid del xoc galopa.
Dintre l'aigua els microbis es belluguen i dansen.
Els homes que volien passar l'encreuament

s'aturen de sentir el sanglot del carrer.
La fol·la de l'acera reacciona com un
tren quan de cop la màquina es para i els vagons
esclafen llur impuls entre els tops que es contrauen.
Els ritmes, un instant comprimits dins els cossos,
s'escampen en desig de lluita per les ànimes,
qui pensen bruscament de reventar l'obstacle
i de fugir a través com un cop de canó.

El furor de la gent odula per l'espai.

Un home qui llegia ran la làmpada, a dalt
del pis, reb en el mig del cervell el tumulte
i de sobte, aixecant els ulls vers la finestra,
cercant el cel nocturn enllà de les cortines,
desafia el real que es fa dins aquesta ombra
i, estesos els dos punys, voldria brutalment
fer respectar la forma de l'esperit al món.

J. R.

GEORGES DUHAMEL

MA SOLITUD

Tal com dos arbres molt semblants
tombats vers el mateix horitzó,
tu i jo ens partim les nodridures
i ens mouen els mateixos vents.

Seré encara sol damunt la terra
ara que he dit el teu nom?
Es que he abdicat la solitud
perquè t'he presa entre els meus braços?

Tal com dos arbres veïns,
entremesclem arrels i fulles,
i aquesta brisa que ens travessa
té sols una ànima, una olor.

Ara et prenc en ma solitud.
Ella és tan calma i tan profunda
que el bruit dels nostres dos respirs
és massa lleu per fer-la moure.

Tal com dos arbres vigorosos,
aixequem dins un cel nedeu
dos brolls de saba paral·lels
però eternament separats.

No obstant, així que el vent s'eleva,
dels nostres fullatges confosos
en treu una sola música,
expressió d'un sol desig.

LA GRAN JOIA

Felicitats que m'arribeu de fora,
tan fonament m'heu penetrada l'ànima
que em depareu la il·lusió
d'aquesta joia interior
que té la font en si mateixa.

Felicitats venint de l'estranger,
tant sou en mi sense memòria
que simplement em sent joiós
sense saber-ne les raons.

Felicitats, car ja m'haveu servit
repreneu vostra cursa;
porteu arreu vostre salut
com una flama que deu durà encara.
Aneu, porteu enllà l'incendi;
mon buf és poderós; jo em valdré sol.
Aneu a cremar lluny, jo espero això com un senyal.

* * *

O joia! ¿Ets tan jove i natural
que el teu record o el teu pressentiment
o el contemplar-te en altres, faci ocultes
les més altes raons de sofriment?

O joia! ¿Ets tan tenaç i tan fugaç
que fins tallada i lliure de la terra
saps florir encara, desdenyosa,
i subsistir exilada, lluny de tot?
—O, riure verd d'una illa sobre el mar!

O joia! Igual a la dolor més gran
omplés el cos i el somni esquives.
M'has pareguda una possessió divina;
jo no seré tot temps digne de tu.

Jo deman una mica de sofrença:
arrocegà una pena, un peu malalt;
sofrí una pena, uns dies de dolor.
Jo deman una plaga sobre el flanc
per on es perdi, com una salut supèrflua,
aquest excés de joia que no puc contenir.

REVENIR

Què ha passat, o paisatge?
Entre tu i jo, què hi ha?
Aquells lligams que m'havies llençat
com a serments, damunt dels membres
quina tardò els ha musteïts?

Cert que jo vinc de les valls;
cert que mesuro les planes
i esguard oscil·lar la meva ombra
damunt la costa i la vessant;
però, quin malestar m'és vingut
sens que tu en curis, paisatge?
Quin malestar, quin desig d'ésser lluny?
Àdeu, país! Sóc lluny de mon infància
però no sóc encara un vell
perquè ara puguis fer-me creure
que alguna cosa m'hagi abandonat.

Jo revindré. Estima tos arbres, paisatge.
I guarda cada cosa al lloc on jo la deixo.
Jo tornaré més tard! I ja endevino
com, amb cor freturós i contingut, iré
a través teu, sense un moment de lassitud,
gustant els fruits de tes clotades,
palpant totes les pedres, fregant totes les herbes,
contemplant de tes branques el perfil sobre el cel
i bevent amb defici fins ton mateix bleixar
sense exhaurir mon gran desig, o paisatge!

G. D.

ELS DOS BEVEDORS

S'han entaulat sota pretext de beure
i són tots dos recolzats amplemunt;
juntan llurs mots i llurs ulls;
riuen llurs galtes, llurs veus i llurs ulls
damunt la taula
i fan reconte de les velles històries.

Són benastrucs de l'instant;
són benastrucs certament d'ésser junts.
Però, no obstant...

Però, no obstant
si demà els cal franquejar una porta
per on no poden passar dos plegats
sinó ara l'un ara l'altre,
davant la porta seran aturats
amb una arruga d'enuig en el front;
s'espiaran amb esguard furibond
i sotjaran d'esgaiada la porta.

Talment dos gossos que troben un os
i tot roncant se'l disputen,
així demà, o aquest vespre, seran
aquests dos homes que avui fraternitzen
sota pretexte de beure.

* * *

LA VISITA

Era assentat davant la taula,
agombolats els pensaments
sota el domini de la làmpada.
Sentia contra la finestra
el topar fràgil de la neu

quan bruscament es recordà
d'un home al qual ell coneixia
i al qual no veia feia temps.
Sentí de prompte dins la gorja
un no sé què que l'oprimia,
un no sé què fet de tristesa
i d'una mica de vergonya.

Tenia a l'home per humil,
humil de cor i de paraula,
i sense res d'enganyador.
L'home vivia com els arbres
abandonats damunt la plana.

Mantes vegades ell havia,
des de temps, promès a aquell home
d'anar-lo a veure a casa seva;
i a cada nova prometença
l'altre li avançava mercès
i li feia semblant de creure'l.

També sabia que aquell home
l'apreciava. I tot això
omplí d'un bruit la seva cambra
que ell no provà de sofocar.

Mes, una ordre interior
el féu de sobte sacudir;
la seva gorja era lliure;
joiosos, reien els seus ulls.

—Això és ben cert i és ensems trist de dir.
Mes no és això que cal dir.
Cal que diguem:

Aquests dos homes que riuen
podrien batre's en sense motiu,
només deixant desvetllar mil motius
que tenen per batre's.

Aquests motius existeixen, esperen
No més caldria escollir.

Mes no:

Car rau al fons de llur cor revellit
un fons secret d'abraçada i platxeri;
i per l'instant de llicència que deixa
l'àvola vida a llur pobre cor vell,
veu's-els aquí bo i rient amb els ulls;
veu's-els aquí, colpejant-se d'espatlles;
i, sens que l'un es malfii de l'altre,
veu's-els aquí oferint-se llurs copes
i fent reconte de belles històries

I va vestir-se molt de pressa
i va sortir de sa maisó,
aventurant-se per la neu,
devers la casa d'aquell home.

* * *

Quan foren dits els primers mots;
quan fou assentat a la llum
entre aquell home i sa companya,
tots dos sorpresos i amatents,
ell va percebre en la conversa
aquells silencis que interroguen,
tan parecuts als blancs que es deixen,
expressament, en la escriptura.
I remarcà en els llurs visatges
una fútila inquietud.
Furgà, i de prompte va comprendre:
aquella gent no creia pas
que d'improvís hi fos anat,
tan tard, tan lluny i per la neu,
només per sa joia i llur joia;
només per complí una promesa.

Els esperaven, l'un i l'altre,
que bruscament els exposés
el greu motiu de sa visita.
Tenien pressa de saber
quina bona nova els portava,
quin servei esperava d'ells.

I ell desitjava dir d'un cop
el que calia per desenganyar-los.
Mes ells pesaven ses paraules
i presentien el moment

que els mostraria el seu intent.
Ell se sentia cohibit
i confús com un acusat.

I restà així reparat d'ells
fins al minut—que prou tardava!—
que va aixecar-se per anar-se'n.
Llavors hi hagué una suspensió;
al cap-de-vall, varen comprendre:
havia vingut sols per ells!
Algú qui havia volgut veure'ls
senzillament, veure'ls només,
i està a la llur casa, i parlar-los,
i sentir-los parlar. Son desig
havia esset més fort que el fred
i que la neu i la distància.
En fi, algú era vingut!

Ara llurs uils esdevenien
tendres i gais; ara parlaven

tots dos alhora, molt de pressa,
per intentar de retenir-lo.
I estaven drets al seu costat
amb un desfici pueril
de saltà i de picar de mans.

* * *

Ell els promet que tornarà.
Però, abans de guanyar la porta,
fixa ben bé en sa memòria
el lloc on s'hostatgen llurs vides;
esguarda ben bé cada objecte
i a l'últim l'home i la dona
perquè present, del fons del cor,
que no hi tornarà ja mai més.

CH. V.

JOAN ARÚS, trad.

LA FILOSOFIA DEL SEPARATISME

El *Sinn Fein* irlandès, tot i les seves tares greus des del punt de mira polític, té el mèrit d'haver donat al separatisme una doctrina. Cap moviment nacionalista europeu, cap teoricista ni cap partit, havien dotat el separatisme de la forta i bella armadura d'idees que els *sinn feiners* irlandesos li han ofert.

Fins ara, el separatisme es presentava com a voler popular, o com a reivindicació històrica, o com a aspiració radical dels patriotes d'un país. Era una daler, o un sentiment, o una necessitat. I vetací que el *Sinn Fein* n'ha fet una filosofia. Els *sinn feiners* han donat a llur moviment un contingut doctrinal i espiritual. El separatisme irlandès ha esdevingut, ensem, una doctrina psicològica, jurídica, econòmica i política.

Allò que ha fet Charles Maurras respecte al conservatisme, ho han fet els *sinn feiners* irlandesos respecte al separatisme. Han alçat tot un edifici ideal damunt bases filosòfiques. De l'eixut instint conservador irlandès Maurras n'ha tret una nobla teoria rica d'idees. De l'odi fosc dels irlandesos contra els anglesos, el *Sinn Fein* n'ha tret un alt programa de significació nacional. I això no vol dir, és clar, que en la realitat vera el conservatisme hagi deixat d'ésser un instint de resistència, ni que el separatisme irlandès hagi deixat d'ésser principalment una rancúnia ètica. Però no pot ésser segada la glòria dels homes que han alçat fins al pla de les idees els sentiments i els instints primaris dels pobles i de les classes socials.

Tal com sos intel·lectuals el presenten, el separatisme irlandès és un esforç per la dignificació. Ells creuen que la Irlanda ha viscut durant segles en l'abjecció, filla de la dominació britànica. D'aqueix estat la Irlanda ha de sortir-ne per ella mateixa. Nosaltres sols, nosaltres mateixos. Això volen dir els mots gaè-

lics *Sinn Fein*. De l'Anglaterra no en volen res, res; ni la llibertat, ni els diners, ni els aventatges econòmics, ni la cultura, ni la col·laboració en el redreçament de l'illa dolorosa. Nosaltres sols, nosaltres mateixos...

Els irlandesos, segons la doctrina del *Sinn Fein*, no han de rebre danys dels anglesos, perquè això és una injustícia, ni n'han de rebre beneficis, perquè això és una humiliació i una desmoralització. L'irlandès ha d'ésser lliurat a les seves pròpies forces. Ha de deixar d'esperar el mal i el bé, de l'Anglaterra. Ha d'adquirir el sentit de la responsabilitat, i la convicció que ell és l'artífex del destí nacional. Aleshores totes les forces dormides del poble irlandès es desvetllaran, totes les riqueses espirituals soterrades pels segles de servitud sortiran altre cop a flor de terra. Posar en valor i en actuació les energies latents de l'ànima irlandesa, és el pensament central del *Sinn Fein*.

Un poble sotmès a la servitud nacional, segons la doctrina del *Sinn Fein*, adquireix una psicologia de captaire. El seu esperit esdevé gandul. Es plany, i maleeix, i es revolta de vegades. Però veu la seva millora i la seva redempció com a una almoïna que li fan.

Contra aqueixa psicologia s'adreça l'acció del *Sinn Fein*. Tornar al poble oprimint el sentiment de la dignitat i el voler de l'acció pròpia; tal és el moviment *sinn feiner*. I el mitjà per a realitzar aquest fi és la completa i absoluta separació de la Irlanda i de l'Anglaterra.

De la mateixa manera que el marxisme diu que l'emancipació dels treballadors ha d'ésser obra dels treballadors mateixos, el *Sinn Fein* sosté que l'emancipació dels irlandesos ha d'ésser obra dels irlandesos i de ningú més. El separatisme irlandès és un *nacionalisme integral*. I aquí aqueixos mots prenen un més clar i més recte significat que en la mateixa fór-

mula, igual per les paraules però distinta pel sentit, que han adoptat Charles Maurras i els seus seguidors.

Hi una diferència considerable, però, entre el caràcter filosòfic del separatisme irlandès del *Sinn Fein* i el del conservatisme francès de *L'Action Française*. Aquest té un fons realista. Aquell, un fons místic.

Nosaltres creiem que, políticament, l'acció del *Sinn Fein* és equivocada. Però reconeixem la noblesa d'aquesta acció. Els *sinn feiners* han donat a la raça irlandesa la noblesa d'una filosofia i el tribut generós de la sang. No els aplaudim, però els admirem.

A. ROVIRA I VIRGILI.

NOTULES

ANATOLE FRANCE

ha escrit darrerament: «En ce moment, tout est permis en poésie, et il n'est point de sorte de vers qu'il ne soit licite de faire... Cette anarchie... offre aussi des avantages, et le plus précieux de ces avantages est de rendre chacun libre de choisir la forme la mieux appropriée à son tempérament... Aujourd'hui chacun trouve sans peine la forme qui lui convient.» Es cert que aqueixes paraules del mestre afalaguen nostres particulars especulacions, mes, en el fons, no ens plauen. Hi trobem massa concessió. Massa llibertat. Es una opinió que marxa massa com una seda...

MOTS POSTUMS

d'August Rodin, que interpretem: «Considereu tota superfície com l'extrem d'un volum que l'empeny per darrera. Imagineu-vos les formes en vèrtix vers vosaltres. La vida sorgeix d'un centre, després germina i s'escampa en floració, del dintre al fora. Així és com en la bona escultura s'hi pressent sempre una impulsió potencial interna que s'irradia... Es el secret de l'art antic.» Paraules aquestes d'un tecnicisme profunde a meditar.

VERGEZ

del Saló d'Evolucionistes (Exposició Galeries Dalmau) sintetitza en ses més o menys encertades arquitectures. Hi ha qualitats. El més gros defecte, opinem, és un cert rigorisme—nòrdic—de sistema. En Vergez, ens diuen, és un jove debutant... No solament per això és digne de respecte i d'atenció la seva obra.

«EL CANT

Geòrgic» (Obrador Tipogràfic de l'Antoni Esparbé. Manresa. 1918. Preu: 3 pessetes), per Fidel S. Riu i Dalmau. Noble i agradable llibre. Celtiber, sens dubte, en el fons. Emperò marxant a pas d'ordre obeint a la fèrula d'ebanus de l'arrenclerador romà. Alguns dels poemes ens han evocat, també, certes estampes colorides angleses, gràfics dels versos de Thomson, el cantaire de «Seasons...»

«LA HISTORIA

d'Anglaterra» de G. K. Chesterton, serà traduïda al francès per Charles Grolleau, el traductor de Wilde i de Fitz Gerald. Es una ga-

rantia per als nombrosos intel·ligents afligits de no poder fer coneixença amb el text original.

ES PARLA

a Paris de sol·licitar del Govern de la República la creació d'un «Ministère des Lettres et des Arts.»

«MODERNISME

et Comprehension», (40, rue Rochechouart. Paris) és una revista de polèmica anticubista—futurista. Els que detesten aqueixes modalitats d'art trobaran nou aliment per enfortir les seves diatribes en les pàgines de la citada publicació.

F. DOMINGO

i Segura exposà (Salonet de «La Publicidad») vint i quatre olis d'un humà excel·lent.

EL N.º 9

del catàleg de l'exposició Iu Pascual (Saló Parés) és de tots els seus quadres el més subtilment torrat.

UN «ARC

voltaic», malauradament de claror efímera, fou dinamitzat i ensems dinamitat pel seu «manager», En Salvat Papasseit en el curs i trajecte del seu primer número.

BARRADAS

el vibracionista, (Exposició Galeries Laietanes) rellisca en els propis barnissos que impermeabilitzen, en excés, el fons de la seva plàstica, mes la mirada de l'espectador que esguarda dita exposició, encara que no recula massa cap al cervell, com fóra de desitjar, al menys no s'embruta. (Important).

«EL POEMA ESPARS»

del multiplicat per mil sensible Joaquim Folguera, (Imp. Henric, - Barcelona. Preu: 3 pessetes), marca, al nostre modest entendre, una data en l'història de la literatura catalana de tots els temps.

J. -M. JUNOY.

ELS LLIBRES

EL CANT GEORGIC, de Fidel S. Riu i Dalmau.—Impr. Antoni Esparbé.—Manresa.

Dins del nostre renaixement poètic que sembla resumir-se en dos temperaments cabdals: lo exaltador de la passió i l'espiritualista, En Fidel Riu tendeix a aquest últim. Ell volta de un nimbe molt pur del seu esperit els sers i les visions terrenals que canta, transfigurant-los. *Cant a la meua terra, vultus affabilis* i les poesies de les planes 65, 73, 87 i 113 són assenyaladores en aquest sentit.

En les que, sense concretar massa l'apel·lació, en diríem descriptives: *De Pedraforca* (en la qual la visió és de una amplitud serena i perennal) *Moment* i la segona de la pàgina 57, el poeta conseguia produir una síntesi molt evocadora amb l'acoblament de uns quants detalls dispersos. Però en tot el llibre no desapareix la presència d'espiritualismes expandint-se en una creació poètica en la qual l'encís és més claror que no pas forma.

Saludem en aquest llibre a un excel·lent líric del nostre moment poètic del qual podem estar joiosos com de riquesa que ens sobreviurà i assolellarà les hores dels néts dels nostres néts.

DE TOTS TEMPS. Poesies de Ferran Agulló i Vidal.—Barcelona.—Societat Catalana de Edicions. Vol. XXXIX.

Aquest janitor del nostre mar, aquest Tritó exuberant i entusiasta que en tot fet se n'hi duia la marca d'home actiu, de ulls oberts als moviments i a l'objecte, d'alè desficiós, el qui els seguidors de la política coneixen amb el nom de Pol per les seves cròniques a *La Veu de Catalunya* i pels seus passos eficients a Madrid i que àdhuc en aquesta activitat vigorosa, oberta fluctivagant i exposada a les ventades ens fa memòria de la mar, dóna ara al públic un llibre de poesies de tots temps de la seva vida.

Davant d'ell l'escolasticisme

podrà recordar-se d'antagonismes no sempre prou enraonats entre vells i joves. Però ells i els altres no negaran, llegit el llibre, que els ha passat per la imaginació la forma corpòria de la Catalunya al ras i que seguir el poeta ha sigut com despertar-nos en l'hostal espaiós al so de picarols, i veure la llum matinal pels requills de la finestra i en obrir-la aixamplar-se'ns davant la lludera de la mar, o els camps, amb la seva gent i el veïnatge de la fauna domèstica; amb ell hem sentit el ressò d'eternitat dins la iglèsia o pel claustre, ens hem assegut a l'ombra de la masia i hem remembrat els catalans hiverns i soleiades i la nit gran amb les lluïssors avares dessagnant-se en carrers seculars.

I de tornar a passar per nosaltres en la descripció poètica la forma, la llum, les sentors i el concert de veus de Catalunya se ha desvetllat en nosaltres aquella sensació circumreal que sol afalagar-nos o confortar-nos davant de la visió directa.

Per això estimo aquest llibre.

I n'admiro la llatinitat serena de una poesia com *La Cala*. En *La Copa* hi veig retratat tot l'Agulló en qui el sentiment tendeix a pendre forma plàstica.

Però potser més que cap altra em guanya el cor la *Serenada* en la qual hi ha l'economia de paraules i la intensitat acerada com pugui ser-hi en el millor de la poesia popular que de centúria en centúria s'ha depurat i aguditzat. I aquest assoliment de la sublim desindividualització és un dels mèrits més afalagadors pel poeta.

EL CANT DISPERS de Joan Arús.—Imp. J. Comas.—Sabadell

Entre els joves l'Arús ens complau sobretot en la cançó i dins d'ella potser excel·leix en la dels ritmes curts alterns de planes i agudes. En una de les del seu primer llibre que hi canta una cosa tant fonedissa com és un nuvolet hi trobem una esquisidesa de joc gairebé insuperable.

Un crític amic aconsellava a l'Arús que mai no es deixés desenganyar del seu do de facilitat a pretext de perfeccionament o guany de lo dificultós. Jo no sabria millorar aquest juí i crec també que la gràcia de la poesia és la seva facilitat d'expressió. Esforçant-se al trascendental és molt possible que en patiria la forma i per tant la gràcia.

En això és ben dotat de les Muses i mereix tot elogi. Hi ha, però, si ens poséssim a ser rigorosos, una poesia del llibre recent, dedicada a una noia amb nom i cognom, en la qual el poeta insinua la possibilitat de una carícia tangible de part de la noia. I com que aquí donem al bes tot el valor que té i és honest creure a la donzella guardadora d'aquella auriola impalpable, però valiosa, que de tenir-la a perdre-la, (encara que aquí sigui suposadament) hi va una distància molt més vasta que la que va de uns llavis a una galta... Sols en això podríem demanar al poeta que no es deixés dur de la facilitat de vena, perquè a una obra poètica no solament de la gramàtica i de l'afortunada cadència li ve la distinció, i la forma no és una cosa tan epidèrmica com podria semblar a cop d'ull.

APLEC, de Miquel Balmas Jordana.—Henrich i C.^a—Barcelona.

Uns amics han recollit en aquest llibre els escrits de un jove com l'Isern En Pòliti d'altres són plançons anulats primerenc per la mort. La manca d'estalvi de la emoció que sol trobar-se en molts començants es pot absoldre per gràcia de la bondat i el daler de cultura que trascendeixen de escrits com *Oda al Treball*, així com de les dues peces en prosa que conté el llibre. Es de dol-dre que la mort no ens hagi deixat saber sinó poc de la mena i sabor dels fruits d'aquest tany malaguanyat.

J. LL.

LES EXPOSICIONS

IVO PASCUAL

L'Ivo Pascual ens torna la llum de les terres del Priorat altra volta a Barcelona, després d'un interval d'entendiment, davant les fresques prades olotines.

Es com si el tornar al seu país, matitzat amb la grisor d'un paisatge menys opulent, més discret en estridències, però més ric en tonalitats intermitges, hagués fet el miracle. El cas és que'l miracle s'és fet. L'exposició última d'aquest artista és la millor i més seleccionada que ha exhibit.

Torna a recordar-nos l'època en què deixà de pintar aquelles prades, amb la visió de fill preclar d'elles. El pintor s'hi és retrobat, però més conscient de la seva interpretació, per tant més lliure el seu esperit.

No volem cercar-hi la millora en la materialitat de l'obra, perquè hi hem trobat en gran manera millorada l'espiritualitat de l'home.

Aquest valor és prou, per a que ens treiem del davant tota preocupació de modernisme i ens sentim atrets per la bonhomia plena d'inquietuds de l'Ivo Pascual.

DOMINGO

Ens sap greu no haver pogut veure l'Exposició de dibuixos per aquest jove pintor exhibits. Segurament ens haurien fet llum per més ben apreciar les seves pintures.

El resultat en les obres d'En Domingo és el resultat lògic d'un jove dotat, no solament amb dots de pintor, sinó d'intel·ligència sobradament clara per a ben dirigir el seu esforç.

Desitjem amb tota sinceritat que aquesta marxa no sigui malversada ni tendenciosa, i que sigui ben bé la seva persona qui presideixi el festí.

VERGEZ

No se'n pot dir gran cosa més, sinó que hi té dos paisatges força interessants en el sentit objectiu. Les figures sistemàticament deformades.

No apareix la personalitat en lloc, però reconec és prematura l'exigència, per tal com són moltes les influències que simultàniament pesen sobre d'ell; tenir personalitat no vol dir deixar d'ésser influït, vol dir que una influència

ha d'ésser sempre un punt de partida, mai el terme de l'aspiració d'un pintor.

JOAN MIRÓ

L'exhibició d'aquest pintor, em fa cavilar sobre la trista situació de mitjanja. Aquesta apreciació podria ésser enujosa per a ell, si a ell fos dirigida. Però cabalment, és tot al revés. La seva producció és una constant afirmació cap a la desinvoltura de *métier* que ratlla a l'esbogerrament.

En Miró s'és mostrat nu i a ple sol. Demuestra una gran inquietud, algunes vegades volguda, altres, les més, de pur raig, i fins amb ironia hi són especulats alguns trucs de les moderníssimes tendències

Sincerament: ell surt airós en les escomeses. La visió objectiva hi és constant. El color acaba per afinarse, i el subratllat tendeix a desaparèixer com a mitjà d'expressió.

Es amo dels extrems. No deu temer la posició intermitja dins sa manera de fer. Però quedar-se en un d'aquests extrems, podria ésser indicatiu de mitjanja.

J. TORRES-GARCIA

Passa a pintar del medi-plaicismista, al més fort objectivisme perforant. És d'un fort interès, tant, que és com si veiéssim les obres d'un novell pintor del qual n'esperariem grans coses.

«SALÓ DELS EVOLUCIONISTES»

A les galeries Dalmau s'ha dat a conèixer col·lectivament per primera vegada una entitat nova dita «Saló dels evolucionistes» composta de gent nouvinguda i tindrà encara. Srs. A Canadell, Joan Cortès, Francesc Elías, E. Enguïu, Joan Serra, A. Sisquella, E. Vergez i J. Viladomat. El to general de l'exposició és més aviat de repercussió: no ofereix cap faceta nova. De cada un d'ells direm simplement això:

A. CANADELL

Els dos retrats inspiren confiança. En mig de notes de gran sensibilitat, apareixen com per encant lleugeres vulgaritats: sorprenen la modèstia en l'apariència.

J. CORTÉS

Es sensible encara, i no té vul-

garitats. No obstant i això, no ens convenç tampoc gaire.

FRANCESC ELIAS

Aquest artista és el més conegut de tots per haver ja exposat. Seguim per ordre: dibuixos, vidres, il·lustracions, pintures. Aquest ordre ha d'ésser segurament el seguit per ell en intensitat d'estudi. Exquisit en els vidres. Les pintures no ofereixen de moment les garanties de res.

E. ENGUÏU

Aquest pintor és el menys desxifrabable per ara.

J. SERRA

Indiscutiblement Joan Serra és de tots els que exposen el més dotat de visió i comprensió de plasticitat en el sentit de pintura objectiva.

A. SISQUELLA

(Déu ens ha salvat aquest naufrag, per a poder-ne gaudir no saltres mortals).

E. VERGEZ

D'aquest pintor ja en conegueren alguna cosa darrerament.

Ens encanta el nou bodegó, finíssim.

J. VILADOMAT

En unes escultures és furiosament impressionista, en altra és ben intencionat en els camins i ben apte per a seguirlos. Que triï o que vagi endavant.

RAFEL SALA (Gs. Laietanes)

Aquest artista és de la ja prou coneguda Escola de Vilanova (graciós anecdotisme que haurien d'haver cura de no abandonar). És pintor de colors absoluts. A no ser per les teles marcades en el catàleg amb els números 1, 4, 5, aquesta exhibició tindria un escàs interès. Però les tres fan pensar i creure amb una major capacitat i visió de pintor.

BARRADAS

Es gairebé de ple dins el futurisme italià: El retrat del pintor J. Torres-García, té per damunt de tots una gràcil intenció. Aquesta mateixa gràcia apareix en altres teles, emprò en menys escala. Com a resultat pictòric, no creiem en aquesta tendència encara que sigui fortament.

F. V.

LES REVISTES

«Messidor» (1 febrer 1918). — J. Pérez-Jorba: Pierre Albert-Birot, poeta munista.

Diu Albert-Birot: Les mateixes causes produeixen sempre idèntics efectes. Quan les causes són diferents, els efectes són per força diferents. L'esperit d'una època representa una causa, de la qual l'art ve a constituir un efecte directe. Ens interessa com els artistes contemplen i veuen el món. L'objecte nou no significa una novetat; aquesta nia en l'esperit amb què concebim l'objecte antic o modern, tant se val. Aspirem a una nova manera de mirar i de veure el món, és a dir, de coneixe'l millor.

Cerquem la veritat i no l'aparència. Fer obra d'art és crear, no copiar. La Natura ens ofereix la matèria; el poeta construeix de la mateixa manera que l'arquitecte aixeca una casa creant un tot, un conjunt, una forma, no la representació visual de l'objecte causa de la modificació del subjecte, sinó la representació, en certa manera, d'aqueixa modificació. Un poema és un monument i no una pedra. L'anàlisi mena a la síntesi i l'home és avui la síntesi de tota la vida terrestre. D'aquesta manera, l'artista esdevé el creador que ha d'ésser.

El fonament del nostre art és essencialment subjectiu. Nosaltres veiem la veritat en la realitat pensada i no en la realitat aparent. Però tot el nostre art no resideix en això, les nostres lleis no són encara constituïdes en cos de doctrina: les cerquem. Treballant és com arribarem a posar els fonaments de la nostra estètica, sota la llum Mirar, veure, oir, cercar és la nostra tasca més urgent d'ara.

La nostra directiva és l'optimisme. Volem cantar i no gemegar; volem viure i no vegetar. L'artista és sols jutge de la mida de les proporcions de l'objectiu i del subjectiu.

Trossos (n.º 4 març 1918, 2.ª sèrie).

Publica el següent sumari (text i decoració): *Remarques*. — *Dibuix* de Joan Miró. — *A l'amistat* poema de Joaquim Folguera. — *Poema cinematogràfic* de Ph Sompault (trad. j.-v. f.). — *Dibuix* de E. C. Ricart. — *Singular narració* de J.-V. Foix. — *Paisatges geomètrics* d'E. Bolongaro (trad. j.-v. foix). — *Abans la tempesta* de Pierre Reverdy (trad. j. folguera). — Diu E. d'ors (El Guaita).

Quaderns d'Estudi (gener 1918).

«Weltgeisi zu pferde

Ningú no ha pogut treballar en favor de la vida sense lluitar. Ningú no ha pogut treballar en favor de la intel·ligència sense dividir. Com, en l'economia de les generacions, la segura ociositat del fill ha estat comprada a preu del suor i del fatic patèrns, així la perpetuació ha costat sempre esquimaments, i la cultura, guerres.

Heus aquí un tigre qui ataca furios la seva femella, en la profusió nupcial de la jungla. Al fons de les seves nines incendiades, hi ha una imatge que el cervell de la bèstia no veu, però que veu i cobeja la foscor de tota la seva carn. Hi ha l'imatge del tigre ideal, sense taca ni tara. Doscents segles porta la natura en intenció i obra de realitzar aquesta imatge. Per les imperfectes còpies de tan pur model, *espècie* o *idea*, han servit d'instrument, en infinits furiosos assaigs, dues mil generacions de tigres.

Aquests soldats s'amitralen sense pietat, sota el sol de Déu de l'estiu, en una planura desolada de l'Argona... Ells no ho saben. Ells se pensen de batre's per la conquesta o per la defensa, per l'honor o pel botí, mes jo us dic que es tracta només d'un nou assaig terrible per realitzar acabadament l'idea d'home.

Moren els tigres, moren els guerrers, moren les nacions i no han estat sinó canals per a la sang d'Eva i bocines per a la paraula de Déu

«Tout passe. L'art robuste
Seul, a l'éternité;

Le buste
Survit à la cité »

«Et la médaille austère
Que trouve un laboureur
Sous terre

Révèle un empereur...»

Així Teophile Gautier cantava. Sí. Però és que, en el secret de les coses, en els designis de la continuada creació natural, la ciutat únicament existí perquè fos produït el bust; i l'emperador, perquè s'eternitzés la seva efígie en la medalla.

I les nacions, per què existeixen? Les Nacions existeixen per a les Idees.

«*Estudis franciscans*» febrer 1918) — P. Ubald d'Alençon: *Fredéric Mistral*.

Mistral té un lloc entre els més grans poetes de l'humanitat. Lím-

pid, ponderat, just: fill del terror, fill de la seva Provença, fill de la seva casa. Ama el seu temps, la seva llengua, els seus conterrànies. Sentiment de la mort, sentiment de l'amor, sentiment de la fe cristiana. Son amor no és històric; és noble i és fecund. Son sentiment de la mort és el d'una mà que se'ns ofereix per lliberar l'esperit. La força de Mistral és però en son sentiment de fe, en son cristianisme essencial. Mistral accepta tots els dogmes; accepta la moral. Es cert el judici de Gaston Paris nomenant-lo Homer cristià.

Per la llengua de Provença Mistral féu més que Rabelais per la del Langüedoc.

«*Revista Quinzenal*» (10 març 1918).

Entre la diversa col·laboració que fa noble aquest quadern cal senyalar l'estudi precís de *Corpus Barga* sobre *Georges Clemenceau* i el d'*Alvar Alcalá-Galiano* sobre *Oscar Wilde* resum de les diverses biografies que del literat anglès ens són conegudes.

«*La Revue*» (números 15 febrer i 15 de març 1918).

Louisx Chadourne apropòsit dels «*Poemes d'amor de Rabindranath Tagore*»: Cal notar la indiferència amb que la majoria de la França lletrada ha vist l'obra de Tagore. Fusió de l'esperit oriental i de la cultura europea. L'excel·lent traducció que André Gide va fer d'*Ofrena Lírica* no ofereix sinó un aspecte de la sensibilitat de Tagore. Són més essencials els *Poemes d'amor i de vida* traduïts per l'autor mateix a l'anglès amb el nom de *The Gardener*. Keats, Shelley, Heine, Verlaine potser Whitmann, han influït, enriquint-la, la sensibilitat del gran poeta oriental. Curts poemes, gairebé tots d'amor en els quals és palesa la musicalitat essencial del lirisme de Tagore: lleugers alats, sense artifici, exempts de l'èmfasi car als poetes de França. Joia, malenconica, amor, inquietud. Tot i l'aspecte «flor de taronger» dels *Stray birds* la seva dolçor és la dels brahmans piadosos. Goig de viure amb una mança de melangia. Rés de Fakir: ni resignació, ni aspresa; serenitat plena d'amor. Per bé que la persecució de l'imatge dansant del *desig* aparenti recerca desesperada no pervé al frenesí romàntic. Mesura, subtileza, tendror. Cap ne-

bulositat: gust de la joia present saborejada amb minúcia. Sense exotisme, lluny de l'inaccessible i l'abstracte (record de Keats, Verlaine, Heine... Càntic dels càntics). L'essència del seu lirisme el defineix Tagore: *Mos cants s'uneixen al cor del món...*

Sota el títol «*Els «marquilleurs» de cadàvers*». P.—H. Loyson defensa la memòria de l'Octave Mirbau contra els derrotistes que dubtaven de l'autenticitat d'una declaració de fe patriòtica clara i precisa tot atribuint la disminució de la seva entesa pacifista a una depressió fisiològica i pèrdua de lucidesa espiritual. Aporta en contra una sèrie de testimonis d'alta valor entre els quals una lletra concisa de l'òidua Mirbau.—Un estudi de Léon Thévenin sobre el poeta *Alfred Droin* considerat per Sully Prudhomme com el seu successor futur a l'Acadèmia Francesa.—José Pacífico escriu de *Sarmiento* considerant-lo com el més eminent i el més cèlebre dels literats argentins.—Vibrant aportació de John Viénot sobre «*El dret i la Voluntat d'Alsàcia-Lorena*». — Benjamin Constant i la calúmnia per Franck Puaux.

«*La Grande Revue*» (gener 1918).

Estudi de P.-G. Le Chesnais sobre «*La pau a Estocolm*». — Henri Mazel questiona: «*¿Alemanya té dret d'odiar a França?*» Georges Guy-Grand senyala França unida per damunt de les divisions de partits.—Adolf Dervaux creu en la renaixença de les arts decoratives a França.

«*La Revue Hebdomadaire*» (19 gener 1918).

«*Les sancions econòmiques de la guerra i de la pau*» per Gabriel Hanotaux.—Recit d'una *Visita a Reims* per Edmond Gosse.—Unes pàgines de Gabriel Faure sobre la *Casa de Bocaccio*.

«*Nuova Antologia*» (números 16 gener i 1 febrer 1918).

Un record sobre 1866 i les victòries dels garibaldins sobre els austríacs en el Trentí signat per P. Carcano.—*Critica i cultura*, per Maurici Migarar.—*Relacions entre el parlament i el governament durant la guerra*, per Tamaro Tittoni.—*Els orígens de la revolució russa*, per Joan Perozio.—Un report de Maggiorino Ferraris sobre *El que costarà la vida després de la guerra*: Cal distingir entre el període de transició i el normal. En el període de transició els preus seran inferiors al de la guerra, supe-

riors al de la pau. En el període normal cal distingir entre els productes animals i els vegetals. Aquests, més o menys depressa, baixaran; en canvi pels productes animals caldrà pendre mides urgents (abolició de taxes, etc.) Serà elevat el preu de la seda i el del lleny per mor de la destrucció dels boscos. Els lloguers tendiran a l'alca a causa dels poblats destruïts. S'augmentaran els impostos sobretot, i és de desitjar, per als objectes de luxe. Caldrà combatre l'especulació comercial per l'habitud que s'haurà contret durant la guerra.

Les Écrits Nouveaux (números febrer i març 1918)

Notícia sobre el poeta *Georges Bannerot* gairebé inconegut dels homes de lletres del seu país i la mort del qual tota recent ha obligat la pietat dels seus amics a aplegar els seus versos sota la llegenda «*Les Hores estèrils*». Reproduim el poema *Aux morts*: *Plus tard, quand nous serons arrêtés en extase — Devant le monument, la statue ou la fleur, — L'attitude de l'arbre et la forme du vase, — La noblesse du paysage ou sa douceur; —*

Quand nous écouterons la trissonante emfase — Des violons, le chant magnétique d'un cœur, — Quand le rythme d'un vers, la courbe d'une phrase — Eveilleront en nous la divine stupeur, —

Soudain, nous songerons aux obscurs sacrifices — Qui nous ont conservé le beffroi délicat, — La ville, son passé de faste et d'apparat, —

Et nous ne pourrons plus trouver mêmes delices — A la douceur de vivre où vous n'aurez point part, —

O vous les morts, tombés pour que rien ne périsse — Du patrimoine saint de la Terre et de l'art. —

Butoire, càlid recit d'Henri Barbusse. — Un poema de P. Laforque. —

Una narració teatral, flonja-curiosa, de P. Toulet.—Una sàtira de pur dilectantisme airejada a clos de cel-obert original d'A. Germain.

«*Sic*» (números gener i febrer 1918).

Poemes d'Albert-Birot, Philippe Soupault, Ary-Justman, Georges Gabory i Pérez-Jorba — *Reflexions sobre la dansa* per Germain Albert-Birot: L'interès de la dansa és en ella mateixa. Com totes les arts no té necessitat d'emmatllar. Pot i deu acompanyar-se de cants suggerits pel mateix ritme. Dansa per excel·lència: els infants fent la sardana; els page-

sos repicant llurs esclòps; els selvatges sobretot, cridant, gesticulant, picant de peus, expressant frenèticament de tot llur ésser l'emoció rítmica.

«*La Revue de Paris*» (15 Març 1918).

Uns poemes (senyalem *Continuité*) de la Comtessa de Noailles.—La fi d'una bella traducció del *Typhon* de Josep Conrad per André Gide.—Fernand Vauderem inicia la secció de ressenya literària «*Les lletres i la vida*»: *Jules Semaitre*, escriu a propòsit d'un nou tom dels *Contemporains*, no ha obtingut el seu lloc exacte en la jerarquia dels seus contemporanis; l'en perjudica per ventura la seva bonhomia, el seu posat de simple *amuseur*? Considera arbitrària la classificació de Lemaître en la crítica dita impressionista. Rebuja el dictat d'esceptic amb què per algú ha estat senyalat: precís, definit, convençut, àdhuc creient. La sensibilitat de Semaitre és única en la història de les lletres.

«*La Vie*» (desembre 1917).

Maurice Denis escriu sobre «*L'Impressionisme i la França*»: França empenyé vers la fi del seg XIXe una revolució artística de la qual ella sola n'hagué la iniciativa. L'art nat a França amb Manet i els impressionistes fou específicament, i exclusivament francès. Crisi de llibertat, de modernitat, de sinceritat de individualisme fou al mateix temps una renovació de la fantasia de la nostra Edat Mitjana i del nostre seg. XVIe del nostre antic *esprit de finesse* que Pascal oposava a l'esperit geomètric. Fou una revolta contra les tradicions i les regles acadèmiques i un rejuveniment del gust nacional francès, essent entès que el gust és un privilegi elegant de la societat i de la civilització de França. Daumier conservant una eloquència de decorador italià a les seves traduccions de la vida moderna. Millet recercant l'estil clàssic. Courbet apòstol del realisme, constructor robust. En canvi els mètodes de Carot, nous, ràpids, adaptats a la fi que cal atènyer. Era un poeta: tractava's d'aplicar la seva franquesa de execució, la seva finor observadora, la seva sinceritat a la prosa. D'aquí la labor Monet, Pissarro, Sisley, Renoir, Degas, Berthe Monrizot aplegats entorn de Manet i batejats amb el nom d'impressionistes.

J.-V. F.

ESCOLA D'ART
DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

**PINTORS : ESCULTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS
C. CUCURULLA, IV - II**

JOIERIA, ARGENTERIA
I ESMALTS D'ART

DE

**RAMON
SUNYER**

Corts Catalanes, 643.-BARCELONA

LLIBRES NOUS

JOAQUIM FOLGUERA

EL POEMA ESPARS

Preu: Tres pessetes

FIDEL G. RIU I DALMAU

EL CANT GEORGIC

Preu: Tres pessetes

JOAN ARÚS

EL CANT DISPERS

Preu: Dues pessetes

JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ

**L'INSTANT, LES NOSES
I EL CANTIC SERE**

Preu: Tres pessetes

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

ESTAN A LA VENDA ELS DARRERS VOLUMS

LA RENOVACIO DEL TEATRE

DE J. FARRAN I MAYORAL

QUATRE HISTORIES

D' EUDALD DURAN-REYNALS

CANÇONS D'ABRIL I DE NOVEMBRE

DE J. M. DE SAGARRA

Amb el nou any MCMXVIII «La Revista» ha començat a desarotllar el pla d'edicions, descongestionant la seva Biblioteca. Des d'ara els llibres apareixeran en seccions ordenades per objectes. Avui només podem donar notícia de les següents: LES PUBLICACIONS DE «LA REVISTA» pròpiament dites, que's continuaran amb

EXILI

DE FERRAN SOLDEVILA

publicaran llibres de poesia catalana, filosofia, estudis d'art, pedagogia, crítica literària, sociologia, etc. La «COLECCIÓ DE LIRICS MUNDIALS» que's deslligarà de la Secció anterior, continuant amb una segona edició de «Venus i Adonis» de Shakespeare, trad. M. Morera i Galícia i amb

GEORGIQUES CRISTIANES

DE FRANCIS JAMMES

Trad. de Maria A. Salvà i Pref. de J. M. de Sagarra,

traduirà les millors obres líriques dels poetes estrangers antics i moderns. «LES BELLES EDICIONS DE «LA REVISTA», secció nova que s'iniciarà amb

LA CATALUNYA PINTORESCA

DE XAVIER NOGUÉS

Comentada per Francesc Pujols i amb Pref. de Joan Sacs,

publicarà edicions luxoses d'obres modernes amb la col·laboració dels nostres millors artistes. LA COLECCIÓ D'ESTUDIS POLITICS, secció nova també, que s'iniciarà amb l'edició-homenatge de

LA LLENGUA CATALANA

D'ENRIC PRAT DE LA RIBA

Pròleg de J. Bofill i Matas

es compondrà, com el seu mateix titol indica, de llibres on s'estudiaran els més interessants problemes de la política.

Als actuals subscriptors de les PUBLICACIONS DE «LA REVISTA» se'ls servirà únicament la primera secció que's compondrà matemàticament de DOTZE VOLUMS ANYALS. La quota serà des d'ara única de CINC PESSETES TRIMESTRALS que's cobraran a la bestreta. Així els subscriptors no sufriran augment quan es tracti de llibres de preu alt.